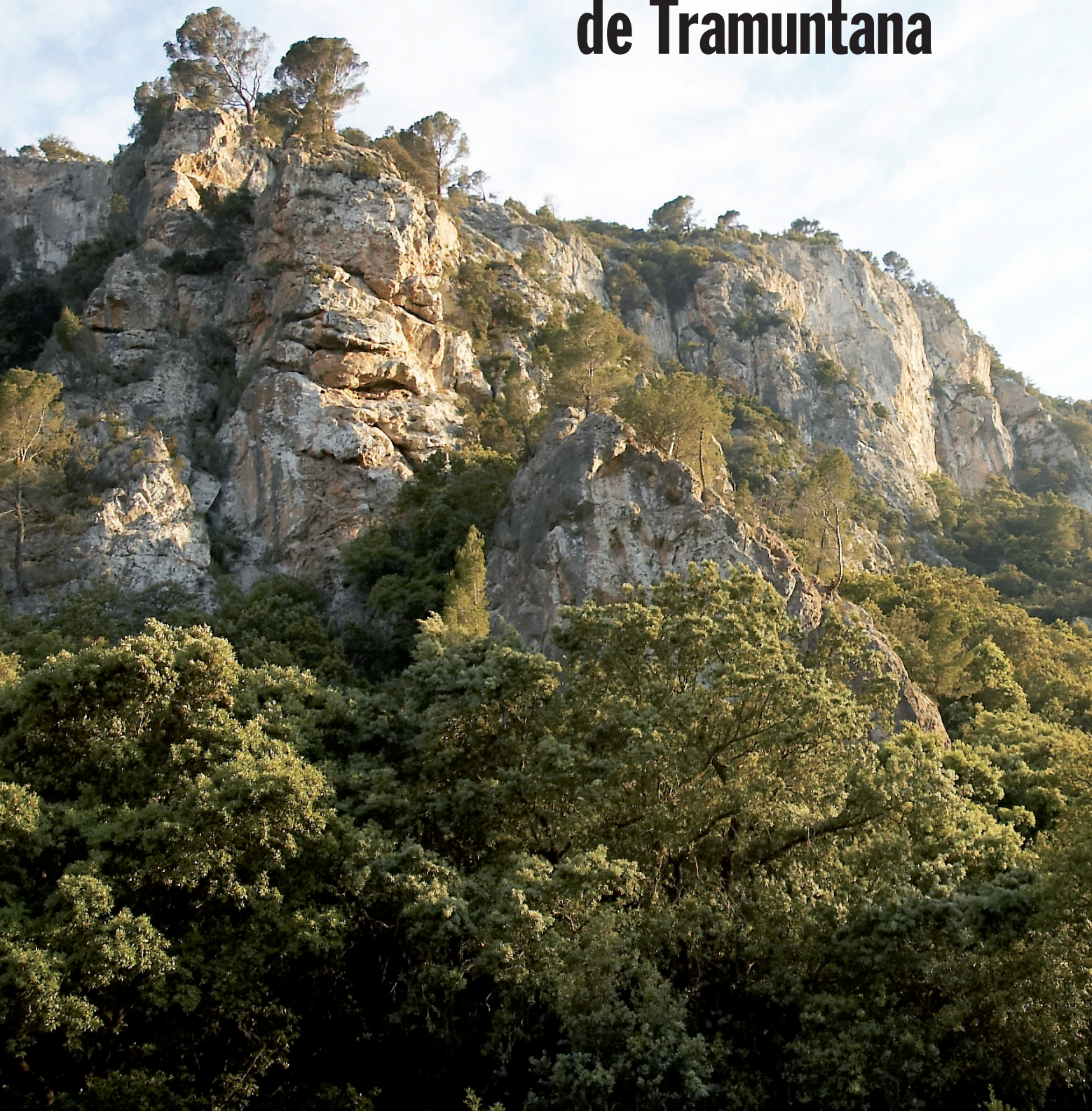

El tesoro de Tramuntana

Més que una simple serra muntanyenca, la serra de Tramuntana és un tresor per als mallorquins i, també, per als visitants.

La serra de Tramuntana, que recorre l'illa des d'Andratx, al sud-oest, fins a Formentor, al nord-est, acull una gran biodiversitat i una immensa riquesa paisatgística, cultural i antropològica. Justament per això, el Consell de Mallorca vol que la UNESCO declari la serra patrimoni de la humanitat. Seria un recurs força important tant per a consolidar la protecció legal que l'empara com per a fer-la encara més atractiva a residents i a turistes.

El tresor. El paisatge de la serra de Tramuntana s'ha construït al llarg dels segles a partir de les comunes i de les possessions. La comuna és el territori, normalment boscós, que pertany a tot el poble. La possessió és la unitat productiva agrícola i ramadera, hereva de la vila romana a través de la masia catalana. Aquesta tipologia de la serra s'ha anat conformat amb el temps juntament amb un altre element distintiu: la utilització de la pedra, sempre treballada en sec, sense cap argamassa ni morter. La pedra, en perfecta simbiosi amb la natura, ha conferit a la serra una fesomia característica: les marjades, els pous, els canals, els molins, els aljubs, els porxos del oliverers, les sitges, els forns de calç, les cases, els camins –com la ruta de la pedra en sec–, les creus de terme, les torres de defensa, els castells roquers, els fars... Tot s'ha construït amb la pedra.

La pedra l'han usada diverses civilitzacions que han deixat petja a la serra. La prehistòrica, amb talaiots, navetes... que formen nombrosos jaciments. La romana, de la qual es troben restes arqueològiques com es Gall de Foc a Puigpunyent; o bé –encara visibles– alguns ponts. La del vàndals i bizantins que es basà en la utilització dels castells roques. La islàmica, amb l'extensió i la millora de l'estructura agrària amb elements com ara les marjades. La catalana, amb la

creació de les talaies de defensa, amb la substitució del sistema de propietat de les alqueries i rafals pel de les comunes i possessions.... I, més recentment, la serra també ha rebut aportacions rellevants, com la de l'arxiduc Lluís Salvador, que, al segle XIX, hi construï camins i miradors per a gaudir d'aquest paisatge tan impressionant.

La serra, en fi, és un exemple extraordinari de creació d'un paisatge excepcional a través de segles d'esforç continu per part dels habitants, en perfecta simbiosi amb l'entorn natural que, per si, és tot un tresor. La serra aixopluga espècies amenaçades, com ara el voltor negre o l'àguila pescadora; espècies endèmiques de caragols i coleòpters i, també, el ferreret. Igualment, acull espècies vegetals pròpies de la zona, com la *Pimpinella bickenilli*, la *Brassica Balearica*, l'*Euphorbia fontqueriana*...

Culturalment, la serra també esdevé un indret amb característiques pròpies. Des dels viatges de l'arxiduc Lluís Salvador, que tingué la residència a Mallorca; Miramar, que es convertí en motiu d'inspiració per a creadors plàstics –Rusiñol, Anglada Camarasa– i literaris –Rubén Darío, Verdaguier, Unamuno, Robert Graves...–, passant per la famosa estada de Chopin i George Sand a la cartoixa de Valldemossa, o la d'Agatha Christie al port de Pollença, la serra ha esdevingut motiu d'interès –i sovint lloc de residència– de personalitats del món de la cultura europea i internacional. I també ha fet néixer formes d'expressió cultural que encara avui són de la serra i de les quals hom pot gaudir: el cant de la Sibil·la al monestir de Lluc la nit del 24 de desembre; les danses medievals del cossiers, els cavallets o les àguiles a Alaró i Pollença; o les festes populars del moros i cristians a Sóller i Pollença.

Tot plegat fa de la Serra una unitat natural, paisatgística, cultural, històrica i artística que atreu anualment milers de visitants. Ells en gaudeixen mitjançant qualsevol de les múltiples formes que ho fan possible: fent senderisme, amb excursions organitzades, passejant aleatòriament pels camins, carreteres i pobles... Cadascú ha de descobrir la seva serra de Tramuntana. Un indret que aspira a ser patrimoni de la humanitat atenent el seu valor excepcional des dels punts de vista estètic, etnològic, cultural, físic, biològic i científic.